

Comunicat de presă

ALEGERI LIBERE ȘI INCLUZIVE, O CONDIȚIE PENTRU DEMOCRAȚIE AUTENTICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, 15 octombrie 2025 – Astăzi, la Chișinău, a avut loc Conferința „Alegeri libere și incluzive, precondiție pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și pentru o democrație funcțională în Republica Moldova”, eveniment care a prezentat concluziile unui amplu proces de monitorizare a accesibilității procesului electoral din perspectiva persoanelor cu dizabilități.

Conferința a marcat încheierea proiectului cu același titlu, implementat de Alianța INFONET, cu sprijinul financiar al Fundației Est-Europene, din resursele oferite de Suedia. Evenimentul a reunit reprezentanți ai autorităților publice, ai partidelor politice, ai mass-mediei, ai organizațiilor persoanelor cu dizabilități și partenerilor de dezvoltare.

Pentru prima dată în Republica Moldova, alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 au fost analizate în profunzime din perspectiva accesibilității pentru persoanele cu dizabilități: nu doar în ceea ce privește infrastructura secțiilor de votare, ci și platformele electorale, mediul digital, mass-media și procesele instituționale.

„Este un pas important pentru recunoașterea faptului că democrația înseamnă participare egală pentru toți, nu doar pentru cei care pot ajunge fără obstacole la o secție de votare sau pot accesa o informație online. Prin această monitorizare am dorit să demonstrăm, pe baze de date concrete, cât de accesibil este cu adevărat procesul electoral pentru persoanele cu dizabilități și cât de pregătite sunt instituțiile, partidele și mass-media să includă acest grup în viața publică. Doar măsurând și analizând obiectiv putem trece de la bune intenții la politici reale de incluziune,” a declarat **Victor Koroli**, director executiv al **Alianței INFONET**.

„Participarea la vot este unul dintre cele mai importante drepturi democratice, iar acest drept trebuie să poată fi exercitat de fiecare cetățean, fără excepție. Secțiile de votare nu sunt doar locuri unde venim o dată la patru ani, ci instituții publice care, zi de zi, trebuie să fie accesibile tuturor – inclusiv persoanelor cu dizabilități. Accesibilitatea nu este un detaliu tehnic, ci un principiu care reflectă respectul față de fiecare alegător și față de demnitatea umană,” a declarat **Pavel Postica**, vicepreședinte al **Comisiei Electorale Centrale**.

Rezultatele monitorizării

Raportul prezentat în cadrul conferinței reunește datele obținute în urma a cinci monitorizări tematice: de la analiza programelor electorale până la evaluarea accesibilității mass-mediei, infrastructurii și proceselor instituționale.

Rezultatele arată că, deși Republica Moldova dispune de un cadru legislativ solid, aplicarea sa practică rămâne fragmentară, iar accesul real al persoanelor cu dizabilități la procesele electorale este încă limitat.

Această misiune de evaluare este realizată în cadrul proiectului „Alegeri libere și incluzive – precondiție pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și pentru o democrație funcțională în Republica Moldova”, implementat de Alianța INFONET și susținut financiar de Fundația Est-Europeană din resursele oferite de Suedia.

- Din 23 de concurenți electorali, doar 11 abordează explicit tema dizabilității;
- Niciuna dintre paginile web ale partidelor nu respectă standardele internaționale WCAG de accesibilitate digitală;
- Doar 3 posturi TV (TVR Moldova, Moldova 1, ProTV Chișinău) au asigurat interpret mimico-gestual;
- Din 55 de sedii de partide verificate în țară, doar 3 au fost accesibile;
- Nicio formațiune politică nu are persoane cu dizabilități în structurile de conducere sau o strategie internă de accesibilitate.

Concluzii generale

Analiza confirmă că, deși legislația națională este aliniată la standardele internaționale, inclusiv Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CRPD), implementarea rămâne inegală. Accesibilitatea este privită în continuare ca o cerință administrativă, nu ca un drept democratic fundamental.

„Incluziunea nu este un gest de solidaritate, ci o condiție pentru democrație autentică. O societate democratică se construiește prin participarea tuturor cetățenilor, fără excepție”, au subliniat autorii rapoartelor de monitorizare.

Recomandări și direcții de acțiune

Raportul propune un set de măsuri strategice pentru îmbunătățirea accesibilității proceselor electorale și politice:

- Crearea Fondului Național de Accesibilitate Electorală, destinat amenajării secțiilor de votare, adaptării digitale și formării personalului electoral;
- Aplicarea integrală a Regulamentului CEC nr. 1187/2023 și a Deciziei CCA nr. 61/2024 privind accesibilitatea mediatică;
- Introducerea unei cote de dizabilitate pentru utilizarea subvențiilor publice ale partidelor în scopul adaptării materialelor și platformelor;
- Formarea continuă a jurnaliștilor, funcționarilor electorali și actorilor politici în domeniul comunicării incluzive;
- Dezvoltarea programelor media accesibile – cu subtitrare, interpretare mimico-gestuală și audiodescriere.

Context general

În Republica Moldova trăiesc peste 150.000 de persoane cu dizabilități, adică aproximativ 5% din electoratul țării. Deși există un cadru legal consistent, Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială, Codul Electoral (2022), Decizia CCA nr. 61/2024, analiza arată că diferența între reglementare și realitate rămâne considerabilă.

Participarea politică a persoanelor cu dizabilități continuă să fie limitată de bariere fizice, digitale, informaționale și atitudinale, iar reprezentarea acestora în viața publică este aproape inexistentă.

Rapoartele complete disponibile aici: <https://infonet.md/news/26>

Această misiune de evaluare este realizată în cadrul proiectului „Alegeri libere și incluzive – precondiție pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și pentru o democrație funcțională în Republica Moldova”, implementat de Alianța INFONET și susținut financiar de Fundația Est-Europeană din resursele oferite de Suedia.